

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franc

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Misiunea prințului Gottlieb Hohenlohe.

Viena, 12 Februarie.

După cum se știe prințul Gottlieb Hohenlohe și-a terminat senzaționala misiune, — el s'a întors dela Petersburg la Viena cu un autograf — răspuns al țarului Nicolae. În jurul acestei călătorii s'a creiat o adevărată atmosferă de legende. Legendele se refer parte la motivele cari au determinat călătoria, parte la evenimentele în cadrele cărora ea s'a desfășurat. Se spune că ministrul de externe n'ar fi avut nici o cunoștință pozitivă prealabilă despre misiunea prințului Hohenlohe, deși această misiune comportă un caracter din cele mai importante cu putință. Ministrul a rămas cu adevărat surprins când a cetit în chestiune comunicatele din *Fremdenblatt* — și era firesc să dea răspunsuri nesigure celor cari îl asaltau cu curiozitatea lor legitimă. E totuși penibil să fi organul executiv al dorințelor domnitorului și să nu știi că grave necesități externe au reclamat însaș greutatea morală a persoanei domnitorului pentru ameliorarea relațiilor austro-ruse!

Rapoartele despre cum a petrecut prințul Hohenlohe la Petersburg și despre felul cum a fost primită intervenția, se contraziceau.

Ziarele și mulți din bărbații politici constatau, că primirea n'a avut nicidecum un caracter cordial, ci ea a rămas numai între marginile curtuosiei.

Îndată la întoarcerea prințului din Petersburg s'a răspândit vestea, că el și-a contras o receală acută și din cauza aceasta nu ar fi în situație să prezinte M. Sale, personal, răspunsul țarului. Asupra acestui inconvenient se colportau diferite versiuni, dintre cari cea mai interesantă e următoarea: Când s'a aflat că misiunea prințului Hohenlohe a întâmpinat la Petersburg răceală, se spune, că curierul special ar fi primit ulterior o mulțime de instrucțiuni telegrafice, ba chiar și o depeșă, dată personal de însuși monarhul. În urma acestor telegrame prințul Hohenlohe a avut impresia, că felul cum și-a împlinit misiunea nu e mulțumitor și că în cazul unui eșec va fi tras la răspundere. Stăpânit de această impresie, prințul și-a crezut misiunea — din clipa în care a sosit la Viena — împlinită, încât nici stăruințele socrului său, ale arhiducelui Frideric nu l'au putut îndupleca să prezinte M. Sale împăratului, personal răspunsul țarului. El și-a motivat această ființă, zicând că și-a contras o răceală acută. Răspunsul țarului l'a înmănat șefului de secție dela ministrul de externe, baronului Macchia, care la rândul său s'a înfățișat ministrului de externe, contelui Berchtold. M. Sa monarhul l'a primit pe contele Berchtold

imediat în audiență, iar acesta a făcut un raport urgent în chestiune.

Referitor la conținutul autografului adresat țarului se spune azi, cu oarecare siguranță, că nu cuprindea nici o orientare pozitivă în ce privește chestiunile concrete cari au provocat încordarea austro-rusă, ci că în el era vorba numai despre posibilitatea unei îmbunătățiri a relațiilor dintre Austro-Ungaria și Rusia și despre aplanarea pe cale pașnică a divergențelor actuale dintre aceste două state. Autograful avea și un pasaj, în care se face referire la vârsta atât de înaintată a M. Sale împăratului Francisc Iosif, vârstă care reclamă pe seama venerabilului monarh liniște și pace. Acest pasaj pare a spune că cele două puteri nu vor face apel la arme decât în caz de extremă necesitate.

În legătură cu prezentarea autografului monarhului nostru adresat țarului, a avut loc o discuție generală asupra situației din Balcan, între prințul Hohenlohe și diverse persoane de cădere din Petersburg. La un rezultat pozitiv, palpabil, nu s'a ajuns prin misiunea prințului Hohenlohe și aceasta se recunoaște, fără înconjur și de către oficiul de externe din Viena. Unicul rezultat al acestei misiuni — după cum i s'a spus corespondentului d-voastră din partea factorilor competenți — e, că iarăș e dată posibilitatea ca tratativele diplomatice pașnice între Vie-

Octave Mirbeau.

Pavilionul.

Revistele literare de aici au anunțat apropiata apariție a romanului *Dingo*, cea din urmă și mult așteptată lucrare a vigurosului scriitor. Cred că și în Ardeal a ajuns fama lui Octave Mirbeau, care este astăzi socotit ca romancierul cel mai puternic al Franței. În opera lui trăiesc pagini de-o strălucire, de-o violență superbă; și toată lumea cunoaște în el polemistul amar, virulent și irezistibil.

De o generositate excesivă, dușman redevabil al ori cărei nedreptăți, Octave Mirbeau are defectul calităților lui. Mânia pe care injustițiile sociale o excită în el, îl orbește de foarte multe ori, și atunci devine nedrept la rindul său. Intențiile marelui romancier sunt întotdeauna excelente, dar violența lui e adeseori excesivă. Putem spune că figura lui este, acum cu prilejul războiului balcanic și a atitudinii Rusiei, de foarte mare actualitate... Cine nu știe, într'adevăr, că Octave Mirbeau este un dușman ireconciliabil al regimului rusesc și mai ales al alianței franco-ruse? Câte pagini arzătoare nu a scris el, denunțând așa zisa rușine a legăturilor dintre marea republică franceză cu odiosul regim absolutist al întinsei monarhii dela nord.

Nuvela de jos va da cetitorilor o mică idee despre talentul enorm al lui Octave Mirbeau. — A. Corbul.

Suferind acum câțva timp pierderi însemnate în niște afaceri din nefericire mai puțin sigure și tot așa de onorabile ca syndicatele Panama, a-

cele ale căei ferate dela sud și altele, m'am văzut într'o bună zi silit să „lichidez”, după cum se spune. Mi-am restrins cheltuielile casei și mi-am redus servitorimea la strictul necesar — adevărat la un fecior și la o bucătăreasă — fără ca, dealtfel, economia să-mi fi părut rodnică, dat fiind că acești bravi salariați s'au apucat să mă fure amândoi nu mai puțin ca ceilalți cinci pe cari îi concediasem. Imi vândui caii și trăsurile, colecțiile de tablouri și de faianțe persane, o parte din vinuri, vai! și cele trei sere ale mele, pline cu plante rare și mărețe. În sfârșit, mă hotărîi să închiriez și un mic pavilion, un delicios mic pavilion, independent de restul proprietății, pe care-l orînduisem special pentru vizite misterioase cari mă costau mulți bani, și pe cari, deasemenea, le suprimai. Prin poziția sa izolată în parc și prin mobilierul său confortabil, acest pavilion ar fi fost foarte nimerit pentru un vilegiaturist oarecare, de orice sex ar fi fost, și care ar fi dorit în timpul celor trei luni de vară să-și farmece becheria ori să-și ascundă adulterul.

Ademenite de anunțurile pe cari le publicam în acest sens, multe persoane — curioase, pe legea mea, și foarte urite — veniră să mă viziteze. Le lăudai excelența și discrețiunea acestui adăpost, tapizat pe dinafară cu viță sălbatecă — căci pe dinlăuntru nu era obiceiul, oh! nu!, să se vadă vre-o frunză oarecare, cu atât mai puțin o frunză de viță. Dar persoanele în chestiune se arătară așa de pretențioase în pri-

vința reparațiilor, încât nu mă putui înțelege cu dânsese. Începusem a mă teme că nu-mi voi mai închiria pavilionul, căci vara se scurgea, când într'o după amiază, un domn mărunț, foarte drept, foarte bine ras, foarte politicos, se prezintă cu pălăria în mână, ca să-l viziteze. Purta un costum de o croială veche, dar care nu făcea nici o cută, un lung lanț de ceasornic încărcat cu medalioane bizare, și o perucă de un blond verzui a cărei arhitectură demodată amintea zilele cele mai rele ale istoriei noastre orleaniste.

Acest mic domn găsi totul admirabil... admirabil!... și nu încetă de a se extazia în termeni așa de măgulitori, încât nu știam, într'adevăr, cum să-i mai răspund. În cabinetul de toaletă, în fața picturilor licențioase cari împodobesc panourile ce alternează cu oglinzile, peruca sa avu o mișcare de oscilațiune vioacă, și el făcu:

— Ah! Ah!

— Sunt de Fragonard, îi explicai eu, neștiind dacă acest „Ah! ah!” conținea o reprobare ori dacă exprima mulțumire. Dar fui în curând fixat.

— Ah! ah! repetă el... de Fragonard?... adevărat?... Admirabil!

Și văzui ochii lui mici încrețindu-se în mod ciudat, sub înrăurirea unui sentiment misterios.

După o scurtă tăcere, în intervalul căreia, el cercetă panourile mai deaproape, îmi spuse:

na și Petersburg să fie reluate, ceea ce de altcând în urma încordării grave din timpul din urmă era o imposibilitate. *Austriacus.*

Consiliu de miniștri în Viena. Duminică se va întruni în Viena un consiliu al miniștrilor a-facerilor comune. Ambele guverne vor fi reprezentate în conferență și prin președinții celor două consilii de miniștri și eventual și prin miniștrii de finanțe, Zaleski și Teleszky. Se vor debate mai multe chestiuni economice și financiare comune și se vor discuta și lucrările pregătitoare în vederea sesiunii viitoare a delegațiilor.

Noul vicepreședinte al camerei. După cum aflăm, majoritatea guvernamentală a desemnat pentru postul de vicepreședinte al camerei maghiare, devenit vacant prin numirea lui Jankovich ca secretar de stat, pe deputatul Lázár István. S'a vorbit mult și de candidatura baronului Ghillány și a lui Antal Géza, dar în cele din urmă factorii hotărâtori au găsit că aceștia doi ocupă un loc prea expus în partidul muncii și de aceea s'au oprit asupra persoanei lui Lázár István, cunoscut și recunoscut ca bun apărător al intereselor „națiunii” în Ardeal.

Drepturile șefului statului major. Ministerul comun de războiu a elaborat un nou regulament asupra drepturilor ce-i revin șefului nostru de stat major. În înțelesul noulor dispozițiuni, șeful statului major are dreptul să înainteze propuneri și proiecte, fie în scris fie cu grai viu, direct M. Sale monarhului, — și asta îndeosebi în chestiuni de mare însemnătate pentru monarhie. Până în timpul de față, șeful statului major nu putea să înainteze propuneri decât prin intermedierea ministerului de războiu. Chiar din motivul acesta, nu odată șeful statului nostru major, baronul Conrad de Hoetzendorf a avut serioase conflicte cu fostul ministru comun de războiu Schoenaich. În urma conflictelor dese dintre cei doi șefi ai armatei, amândoi au fost siliți să-și părăsească posturile. Baronul Conrad, ajungând din nou în funcțiunea de șef al statului major, și-a pus toate silințele spre a-și putea realiza dorința, de a putea comunica direct cu M. Sa. E posibil că de acum încolo, șeful statului major să primească loc și în consiliile de miniștri și și în delegațiuni.

— Ei bine.. ne-am înțeles... Vă închiriez acest pavilion admirabil.

— Și așa discret.. adăugai eu cu un ton confidențial și cam strengăresc, în vreme ce, prin fereastra deschisă, îi arătam cu un gest elocvent, înalta, deasa, nepătrunsă perdea de verdeață care ne înconjură din toate părțile.

— Și așa discret... tocmai!

În fața entuziasmului respectuos și probabil deasemenea „strengăresc” a acestui chirias de treabă, am crezut de cuviință ca, sub diferite preteste și fără nici o obiecțiune din parte-i, să urc cu câteva sute de franci, prețul deja considerabil pe care-l fixasem prin anunțuri. Dar acesta nu e decât un incident fără importanță, și, dacă îl pomenesc, e numai ca să aduc omagiu bunei grații perfecte a acestui mic domn, care se declară de altminterlea încântat de purtarea mea cu dânsul.

Intararăm în casă unde mă grăbii să redactez contractul, un contract privat, împrejurare care mă sili să-l întreb de nume, de pronume și de calitate. Aflai astfel că se numea Jean-Joseph Lagoffin, fost notar la Montrouge. Îl rugai pe urmă, întru buna împlinire a actului: să-mi spună dacă era însurat, văduv sau holtei. Fără a-mi răspunde, el însăși în fața mea, pe masă, un teanc de bancnote, cea ce mă decise a-i da în schimb chitanța, fără alte întrebări. Evident, gândeam eu, e însurat... Dar nu vrea s'o mărturisască, din pricina... lui Fragonard.

Atunci, îl privii mai de aproape. Îl privii o-

In jurul reformei electorale.

Temerile deputațiilor din cercurile ardelen. — Atitudinea Sașilor. — Dispozițiuni speciale pentru Ardeal? — Situația politică.

Arad, 13 Februarie.

Cetitorul a putut urmări în această rubrică toate mișcările ce s'au manifestat în lunile din urmă pentru și contra fătului monstruos al dlui Lukács, poreclit proiect de reformă electorală. Ne-am convins, de sigur, că deși masele largi ale milioanei desmoștenite doresc din tot sufletul să ajungă și ele la cuvânt acolo unde li se croiește soarta, totuși prea puțini sunt aceia cari să fi luat cu sinceritate și însuflețire lupta mare pentru a aduce la biruință steagul dreptății și al progresului democratic.

Intențiunile opoziției le cunoaștem destul de bine și nu ne putem amăgi ascultându-le manifestările sgomotoase pentru sufragiul ei „democratic”, care doar în creerii aderenților ei zăpăciți de fraze frumos sunătoare ale unui Apponyi, Károlyi, Justh și alții poate trece ca *universal, egal și secret*. Deputații, ziși liberali, din partidul muncii deasemenea și-au uitat promisiunile făcute alegătorilor cu prilejul alegerilor și întreagă acțiunea lor în favorul unui drept de vot mai puțin reacționar se reduce la câteva propuneri și critici în comisia de 40 prea blajine și prea puțin ofensive pentru soarta proiectului guvernului.

Afară de proiectul prezentat camerei de deputații noștri, proiect care înfățișează în cea mai curată a ei limpezime dorința partidului nostru de a împărtași cu drepturile cuvenite pe toți cetățenii țării, și afară de acțiunea socialiştilor, care însă, cu părere de rău o spunem, pare a fi pusă mai mult în serviciul campaniei de răsturnare a șefilor opoziției și în cazul cel mai bun va avea succesul dorit de aceia cari așteaptă să ajungă ei prin răsturnarea guvernului la frânele conducerii, ne îndoim însă că va multămi așteptările muncitorilor cari jertfesc și se expun pentru reforma electorală, — afară de acești doi factori politici din Ungaria: partidul naționalist și muncitorimea sindicalizată, abia ici-colo dacă se mai aude un glas în favorul unei reforme cu adevărat democratice.

chii care ar fi exprimat poate blândeta dacă ar fi exprimat ceva. Dar ei nu exprimau nimic, atât de morți păreau în clipa aceea, morți ca și pielea frunții și a obrazilor, o piele moale, încrețită și aproape cenușie, care părea a fi fost fiartă și răsfățată, puțin câte puțin, în apă clocotită.

După că premi, din politetă, un pahar de orangeadă, Jean-Jules-Joseph Lagoffin plecă cu mii de mulțămiri, salutări și reverințe, prevenindu-mă că va veni — dacă aceasta nu mă supără — că va veni a doua zi dimineața pentru a se instala în pavilion, ale cărui chei i le dădui la o rugămintă a sa.

A doua zi nu veni; și nici a treia zi. Opt zile, cincisprezece zile trecură, fără nici o veste dela el. Lucrul era curios, dar explicabil, la urma urmei. Poate că zăcea bolnav. Dar în cazul acesta mi-ar fi scris: prea era om politic ca să nu o facă. Poate că ființa pe care avea de gând s'o aducă în micul pavilion, a refuzat tocmai în momentul din urmă ca să-l urmeze? Motivul acesta îmi păru cel mai potrivit, căci nu mă îndoisem nici o clipă că Jean-Jules-Joseph Lagoffin închiriasse admirabil și discretul pavilion pentru a trăi într'insul cu vre-o femeie; sclipirea ochilor lui oblici la atâta viziune a lui Fragonard și mișcarea dezordonată a perucei lui, fiindu-mi o indicațiune formală a voluptoaselor lui intenții. Și-mi mai zisei că n'aveam de ce mă preocupa afară din cale de venirea sa, deoarece eram plătit, cu generozitate plătit mai mult decât mă așteptasem.

Și în vreme ce cu realizarea sufragiului universal cu adevărat democratic prea puțini își bat capul, elementele reacționare din parlament și din țară lucrează cu un adevărat fanatism pentru modificarea proiectului dlui Lukács în sensul dorit de oligarhimea patriotică. În comisiunea reformei electorale, patrioții reacționari din Ardeal și-au dat mâna cu deputații sași și alcargă la toate mijloacele și argumentele închipuite și neînchipuite spre a dovedi factorilor competenți că proiectul guvernului e prea radical și favorizează în măsură prea mare aspirațiile Românilor îndeosebi în cercurile din părțile ardelen. Remarcăm discursurile rostite în comisia de 40 de deputații *Lázár István, Desbordes, Sándor János* și de sasul *Schuller*, cari culminează în dorința de a crea o lege specială pentru cercurile ardelen, o lege care să asigure minorității ungurești și sășești și pe viitor aceeaș stare privilegiată.

Deputatul Schuller a cerut ca legea electorală să se modifice în așa fel, ca în Ardeal minimul censului material să nu fie 20 ci 30 de coroane, iar analfabeții să fie excluși cu desăvârșire dela dreptul de vot.

Vom vedea dacă guvernul și majoritatea vor avea curaj să dea ascultare acestor glasuri sinitre, întârziate cu cel puțin două veacuri.

Rivalitate maritimă și rivalitate continentală.

— Dela colaboratorul nostru special. —

Paris, 10 Februarie.

Ultimele știri venite de pe câmpul de luptă și înregistrate de presa de aici sunt contrazicătoare.

Până când să ne sosească vre-o știre despre o victorie decisivă în Tracia, trebuie să ne ocupăm de aproape cu o chestiune care a fost și este încă foarte mult discutată de presa europeană: chestiunea *inarmărilor Germaniei* și prin urmare chestiunea *rivalității maritime* dintre Germania și Anglia pe de o parte și a rivalității *continentale* dintre Germania și Franța pe de altă parte. Această

Intr'o dimineață mersei să reîmprospătez aerul în odăile micului pavilion, rămas închis de când cu vizita lui Jean-Jules-Joseph Lagoffin. Străbătui anticamera, sufrageria, salonul, și pe pragul cabinetului, scosei un strigăt și mă dădui înapoi.

Un trup gol era întins pe perne, un cadavru de fetiță, îngrozitor de teapăn, cu membrele răscucite și convulsionate, ca acelea ale unui supliciat la tortură.

Să chem într'ajutor, să-mi chem oamenii, să chem toată lumea — iată care fu întâia mea mișcare; deodată, însă, după trecerea primei mele impresiuni de groază, am chibzuit că mai bine ar fi să cercetez lucrurile prin mine însu-mi, singur-singurel, fără martori. Avui chiar prudenta de a merge să încui ușa de intrare a pavilionului.

Era într'adevăr o fetiță numai de doisprezece ani, o fetiță cu formele slabe ca de băiat. La gât purta urme de degete strangulatoare; pe piept și pe pânțele, șgârieturi lungi, fine și adânci, făcute cu unghiile, sau mai bine zis, cu niște ghiare ascuțite și tăicase. Fața ei umflată era neagră. Pe un scaun, niște vestminte de sârmană, o białă rochiuță roasă și plină cu noroi, o fustă sdrenturoasă erau chitite cu grijă. Și pe marmura măsuței de toaletă, am zărit, într'o farfurie, un rest de paten, două mere verzi, dintre cari unul era ros în parte de dinți mărunți ca de șoarece, și o sticlă goală de șampanie.

Nimic nu era schimbat în celelalte încăperi

chestiune a fost adusă la ordinea zilei prin declarațiunile amiralului von Tirpitz făcute înaintea comisiei Reichstagului. Amiralul Tirpitz a declarat că o proporțiune de 16 : 10 între dreadnought-ii englezi și cei germani (bine înțeles în favoarea Angliei) este acceptabilă pentru Germania, cel puțin pentru viitorul apropiat.

Această declarațiune, care a fost repede înregistrată de întreaga presă continentală și care a făcut mare senzație mai ales în Anglia și în Franța, merită să fie examinată. Ce însemnează aceasta?

Unii cronicari ai politicii externe, pe cari am avut ocaziunea să-i urmărim, au făcut din această declarațiune a amiralului von Tirpitz concluziuni exagerate. Într'adevăr s'a zis: „Germania își reduce construcțiunile navale. Înțelegerea dintre Germania și Anglia cu privire la înarmările maritime este gata...” Trebuie să constatăm că asemenea concluziuni ar fi pripite. Să vedem care este adevăratul înțeles al declarațiunilor amiralului german.

Iată întâi istoricul chestiunii: În Martie 1912 d. Winston Churchill, ministrul marinei de război al Angliei, făcând o expunere importantă a programului naval al Angliei, a declarat că amiralitatea engleză a întocmit programul pentru anii viitori așa ca să asigure dreadnought-ilor englezi o superioritate față de dreadnoughtii germani exprimată prin proporțiunea 16 : 10. Câteva săptămâni mai târziu Germania a decis ca în cursul anilor viitori să construească un supliment de 3 dreadnought-i. D. Churchill, fidel programului fixat în Martie, a dispus să se construească un număr de noi dreadnought-i care să asigure proporțiunea de 16 : 10 în favoarea Angliei.

În Iulie, anul trecut, ministrul englez revăzându-și și complectându-și declarațiunile din Martie, a lăsat să prevadă că în afară de construcțiunile navale menite să dea proporțiunea 16 : 10 pentru Anglia, guvernul englez a decis construirea unei noi flote care să asigure superioritatea engleză în Marea-Mediterană față de flotele italiană și austro-ungară unite. În același timp d. Churchill a

declarat că Anglia nu se va mulțumi cu proporțiunea de 16 : 10 pentru dreadnought-ii săi (prima linie) decât atâta timp cât vapoarele sale de război de a doua linie (semi-dreadnought-i și cuirasași), cari sunt mult superioare celor germane de a doua linie, conservă o valoare combativă reală. Afară de această măsură, la care se gândește mereu amiralitatea engleză, d. Churchill a mai făcut altceva pentru sporirea flotei engleze: a acceptat cadoul de 3 cuirasate ce l'a făcut Canada patriei mame...

Ce reese din acest istoric? Reese întâi de toate că proporțiunea de 16 : 10, stabilită de Anglia iar nu de Germania, nu îi mulțumește pe Englezi decât în mod provizoriu, cât timp flota engleză de a doua linie își conservă imensa superioritate față de flota de a doua linie germană. Când Englezii vor crede că proporțiunea de 16 : 10 nu mai este suficientă pentru siguranța Angliei, ei vor adopta din nou proporțiunea 2 : 1 care forma vechiul principiu al programului naval englez.

Dar cu toate aceste constatări obiective, cari reduc foarte mult importanța declarațiunilor ministrului german, programul enunțat de d. von Tirpitz în fața comisiei Reichstagului își are însemnătatea sa. Din cele declarate de amiralul von Tirpitz reese clar că: *cel puțin pentru câțiva ani Germania se mulțumește cu proporțiunea 16 : 10 stabilită în favoarea dreadnought-ilor englezi și renunță la o nouă concurență, pentru moment...*

Dacă punem în legătură această hotărâre a Germaniei de a restrânge înarmările maritime, cu deciziunea împăratului Wilhelm II de a spori din nou, în proporțiuni formidabile, armata terestră, ajungem în mod logic la concluziunea că imperiul german, renunțând în mod provizoriu la lupta pe mare vrea să-și asigure o imensă superioritate pe continent.

Zirarele franceze au început să dea alarma: Germania vrea să-și asigure o superioritate zdrobitoare față de Franța, să facă chestiunea invaziunii o chestiune numai de timp și de loc. Numărul covârșitor al armatei terestre germane să contrabalanseze un eventual eșec al flotei germane... Ziare serioase

ca „Le Temps”, „L'Echo de Paris”. „Le Figaro” au publicat, zilele acestea, articole alarmante în această privință și opinia publică cere guvernului francez ca să aducă la *maximul posibil* înarmările Franței.

Iată de ce spunem că după rivalitatea maritimă dintre Germania și Anglia, care pentru moment s'a sfârșit prin victoria Angliei, urmează rivalitatea continentală dintre Germania și Franța, al cărei sfârșit nu poate fi îndelung dat fiind proporțiunea numerică a populațiunii celor două state rivale... Dar să nu uităm că Franța nu mai este sigură, că la spatele ei stau acum cele peste 150 milioane de slavi...

Instalarea episcopului

Dr. Valeriu Traian Frențiu.

— Raport special. —

Lugoj, 12 Februarie.

Ziua de 9 Februarie a fost o zi de bucurie pentru toată românimea din Bănat, Ardeal și celelalte părți locuite de noi Români, căci atunci numărul povățuitorilor noștri în calea vieții și luptele grele ce purtăm s'a înmulțit cu unul.

Ai dreptul să te bucuri și să salți micul Sion cultural al nostru, care ai un trecut glorios în viața neamului nostru, iar Păstorul nou va ști să te conducă și în viitor pe calea glorioasă a progresului.

Călătorie noului arhieru dela Hațeg, sediul său de până acum, până la Lugoj, a fost în adevăr o cale de triumf.

Amănuntele acestei călătorii sunt următoarele:

Plecarea din Hațeg.

Sâmbătă dimineața la orele 8 P. S. Sa Dr. T. V. Frențiu pleacă la gara din Hațeg, însoțit de inteligența română din localitate în frunte cu Dr. V. Bontescu, Dr. Hica, E. Socaciu și deputația de pe valea Jiului condusă de primpretorul Jiului V. Janza din Petroșeni și Alexandru Pop.

La plecare îl salută în semn de adio deputațiunile comitatului Hunedoara, în frunte cu vicecomitele Csulai, a orașului Hațeg, condusă de primarul Muzsnay și primpretorele Fekete. Conducătorii se alătură la suita P. S. Sale și salutată din nou de preotimea din ținutul Hațegului pleacă către Caransebeș.

În decursul drumului, la toate gățile, începând dela Păclisa-Boutariul inferior, Arhierul este întâmpinat de popor și preoți, cari îl bineventează,

pe cari le cercetai una după alta. Fiecare mobilă, fiecare lucru erau la locul lor obișnuit.

Atunci, repede, ca în friguri, îmi zisei cu ră-tăcire:

— Să înștiințez poliția, justiția?... Nici odată... Vor veni judecătorii și nu voi ști ce să le spun... Să-l denunț, pe Jean-Jules-Joseph Legoffin?... Dar este evident, că omul acesta nu mi-a dat adresa lui adevărată, și că n'am nevoie să merg până la Montrouge, pentru a afla că nu locuiește acolo... Atunci, ce?... Nu mă vor crede... Mă vor bănuși pe mine... Nu vor putea să admită că omul care a comis această crimă feroasă, la doi pași de locuința mea, într'un pavilion ciudat care-mi aparține, nu a fost nici văzut, nici auzit de mine... Fleacuri!... Îți bați joc de justiție, d-ta... Și atunci, neîncredători, cu priviri de hienă, mă vor suci și răsuci, și voi cădea în mod fatal în cursa întrebărilor lor insinuante... Îmi vor scotoci viața, toată viața mea... Fragonard mă va acuza, Fragonard va denunța impudicitatea plăcerilor mele, mișcarea apucăturilor mele... Vor dori să cunoască numele tu-

ror acelora cari au venit aici... Și toate cleve-tirile mincinoase ale servitorilor pe cari i-am isgonit, ale băcanului dela care nu mai târguesc, ale brutarului pe care l-am descoperit că are cântar fals, ale măcelarului căruia i-am refuzat carnea stricată... și toți aceia cari sunt gata, sub protecția judecătorului, să mă stropescă cu noroiul răsunărilor și al urei lor!... În sfârșit, într'o bună zi, în fața reticente'or mele, a încurcăturii, a fricei mele de scandal, pe cari le vor lua drept niște mărturisiri, mă vor înhăta... Ah!... nu!... nu vreau să am de aface cu judecătorii... nici cu jandarmii... nici cu poliție!... Nu vreau nimic!... Nimic, decât puțin lut peste acest biet mic cadavru, puțină iarbă peste lut, și tăcere, tăcere... deasupra lor!...

Luai rochița sfâșiată și noroioasă, fusta sdrențuroasă, și învălii în ele, ca într'un giulgiu, trupul micii necunoscută... Apoi, după ce am verificat că totul în pavilion era închis hermetic, închis curiozității indiscrete a servitorilor, am eșit. În tot timpul zilei am rătăcit în jurul pavilionului, așteptând să vină noaptea.

În seara aceea, era sărbătoare în sat, li trimisei pe servitori la petrecere, și când mă văzui singur, singur de tot, o îngropai pe micuța în parc, o îngropai adânc, la poalele unui plop.

Da, da! Tăcere, tăcere, tăcere, și pământ, pământ, pământ, deasupra ei!...

Doă luni după aceea, în parcul Monceau, îl revăzui pe Jean-Jules-Joseph Legoffin. Avea aceeași piele moale, aceeași privire moartă, aceeași perucă de un blond vergin. O urmărea pe o mică florăreasă, care vindea trecătorilor niște flori galbene. Lângă mine, un sergent de oraș se clătina ușor pe picioare, privind la o servitoare... Dar stupiditatea chipului său mă făcu să mă abat din drum... Prevedeam complicațiuni... întrebări... anchete...

— Pe legea mea! să facă ce or vrea, îmi zisei. Nu e treaba mea...

Și mă îndepărtai binisor în direcția contrară aceleia a sergentului de oraș, a lui Jean-Jules-Joseph Legoffin și a micii florărese... pe care un altul o va îngropa poate ca și mine noaptea într'un parc, la poalele unui plop!...

Margit-Viora { CRÈME
POUDRE.
SĂPUN.

Nestricătoase, depărtează de pe față piștruii și totfelul de necurătenie. — Prețul 1 cor. 60 fl.

De vânzare numai la: **BRAUN ERNO** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefa str. Bem 7

In contra tăciunelui de găru.

Cel mai bun mijloc

O dosă 40 fl., care ajunge la 100 klgr. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie . . . . . 70 fl
1/4 Klgr. . . . . 1 cor. 50 „
1 „ . . . . . 2 „ 50 „

■ aduc omagiile de iubire și supunere ale credincioșilor, cari cu uralele lor umpleau văzduhul. În tot locul a răspuns P. S. Arhiepiscopul în cuvinte pline de iubire.

Preoții în tot locul s'au alăturat la garda însoțitoare a Arhiepiscopului.

Ajuns la Caransebeș este întâmpinat de rudeniile din Reșița și aici au fost clipe în adevăr mișcătoare. De pe fețele tuturor radia bucuria.

Cu trenul special s'a continuat apoi călătoria la Lugoj.

Ajuns în gară Ilustr. Sa este întâmpinat de urale îndelungate și multele delegațiuni cu oratorii lor, cari toți îl așteaptă cu drag în mijlocul lor.

Lugojeni conduși de canonicul Dr. Iacob Radu și Dr. Izidor Pop, avocat, îi aduc primele omagii. Vorbește G. Popoviciu, canonic și protopop în numele lugojenilor; în numele orașului îl întâmpină primarul Dr. Baltescu și în numele oficiilor administrative vicecomitele Issekutz.

Convoiu se pune apoi în mișcare, în frunte un banderiu de 50—60 călăreți și mergem spre biserica catedrală.

Tabloul acesta seamăna cu o adevărată primire de principe, dovadă că vremile vitrege de azi nu au putut să stărpească din sufletele noastre iubirea ne-strămutată ce o avem față de capii noștri și pe care știm să o manifestăm așa de sincer.

Ajuns la intrarea principală a bisericii catedrale P. S. Episcop este întâmpinat de toți membrii capitolului diecezan și bineventat de prepozitul I. Boros.

Imbrăcând ornatele arhieresci se celebrează vecernia, de unde Ilustritatea Sa însoțit de secretarul Dr. Iuliu Hossu, având înaintea sa șirul lung al călăreților — descalcă la reședința episcopescă.

Seara la orele 8 a fost conduct de torte și serenadă, dată de corul maestrului Vidu și corul român gr. cat. din Lugoj „Lyra”.

A vorbit cu mult entuziasm avocatul Dr. Vălean, scoțând la iveală însușirile antecesorilor Arhiepiscopului și ale P. S. Sale, însușiri, cari l'au ridicat la poziția ce o ocupă, ca cel mai demn ce se putea alege pentru conducerea diecezel.

După serenadă a fost întrunire socială la otelul „Regele Ungariei”.

Duminică. Ocuparea tronului.

Deja la orele 8 biserica catedrală se umple de credincioși, la orele 9 fără un sfert Arhiepiscopul în sunetele clopotelor sosește la intrarea bisericii catedrale, unde imbracă mantia și camilafca și prin corul membrilor capitolului, a mulțimei de preoți celebranți este condus la Sf. Iconostas, apoi la tronul arhieresc.

Ajuns aci Ilustritatea Sa se anunță ca Episcopul numit, preconizat și consacrat al diecezei și ordonă cetirea 1. decretului regesc de numire în unguerește și românește, 2. bulele papale și 3. atestatul de consacrare.

După aceea Ilustr. Domn vicar capitular Ioan Boros, prin o vorbire a predat cheile bisericei.

P. S. Arhiepiscop suindu-se pe tronul arhieresc își ține apoi alocuțiunea ocazională către cler și popor, în care dezvoltă noțiunea adevăratei credințe ca factor al existenței noastre etnice-naționale.

Imbrăcând apoi toate ornatele se continuă sf. liturgie, în decursul căreia a cuminecat cam 100 persoane.

Responsoriile au fost susținute cu mult tact și armonie deplină de corul gr. cat. din Lugoj „Lyra”.

La finea liturgiei P. S. Părinte ne-a dat binecuvântarea împreună cu indulgență plenară.

Desbrăcând apoi ornatele și imbrăcând iarăși mantia și camilafca este însoțit până la ieșire și de aici a mers la reședință pentru primirea deputațiilor.

Deputațiunile.

Dela orele 12 și jum. până la 2 și un sfert P. S. Arhiepiscop a primit deputațiunile în ordinea următoare:

1. Dr. Z. Medve, comitele suprem al comitatului Caraș-Severin. Capitolul gr. cat. din Lugoj, în fruntea clerului și poporului. 3. Biserica rom. gr. ort. în frunte cu P. S. Episcop al Caransebeșului Dr. E. M. Cristea. 4. Reprezentantii bisericii rom. cath. 5. Reprezentantii bisericii reformate. 6. Reprezentantii bisericii ev. luth. 7. Biserica izraelită în frunte cu Rabbi. 8. Colonelul D. Molnár, în fruntea corpului ofițerilor. 9. Deputații dietali ai comitatelor Hunedoara, Timiș și Torontál sub conducerea vicecomitelor. 10. Vicecomitele Issekutz al Caraș-Severinului și repr. comitatensă. 11. Primarul orașului Dr. Baltescu și repr. orașului Lugoj. 12. Csernovics, cons. ministerial și forurile erariale. 13. Dep. tribunalului și procuraturii. 14. Direcțiunea financiară și perceptoratul. 15. Direcțiunea pădurilor. 16. Gimnaziul superior și corpul profesoral. 17. Inspectoratul școl. școlile civile și elementare. 18. Școala agronomică. 19. Oficiul edif. publice de stat. 20. Direcțiunea poștelor. 21. Inginerii trenurilor reg. ung. 23. Casina română. 24. Deputațiunea orașului Reșița, locul natal al P. S. Sale. 25. Credincioșii comunei Ticvanul-mare în frunte cu avocatul Dr. T. Mălaiu. 26. O dep. din credincioșii din Orăștie. 27. Studenții convicțiului diecezan. 28. Deputațiunea Hațegului.

Prânzul festiv.

La orele 3 și jum. d. a. sosește P. S. Arhiepiscopul la masa festivă dela otelul „Regele Ungariei” unde este întâmpinat cu urale nesfârșite.

La prânzul festiv, dat de Ilustritatea Sa, au fost de față peste 300 de intelectuali și peste 100 de țărani.

În decursul prânzului a toastat P. Sfințitul Arhiepiscop latineste pentru Pontificalele roman, unguerește pentru Maj. Sa și românește pentru I. P. S. domn Mitropolitul Mihali.

Apoi II. domn I. Boros pentru P. S. domn Episcop, Dr. I. Radu pentru guvern, comitele suprem pentru sărbătoritul zilei.

La dorinta noastră a vorbit așa de sincer, înălțat și dulce P. S. domn Episcop Dr. E. M. Cristea despre armonia, ce e de lipsă între noi, popoarele conlocuitoare din patrie, care armonie să nu fie numai la mese, ci și în viață.

A fost îndelung aplaudat.

Au mai vorbit dl George Pop, dir. de finanțe în pensiuie, apoi vicecomitele Issekutz.

Pe neașteptate anare figura lui Siegescu și vorbește unguerește fără țintă și fără șir, la ce a fost o reacțiune puternică cuvintele dui avocat Dr. V. Bontescu, cari au produs o însuflețire generală.

Ilustritatea Sa, apoi la orele 5 și jum. a ridicat masa.

Concertul.

La orele 8 jum. seara publicul numeros a participat la concertul reuniunii de cântări „Lyra” al cărui program a fost:

1. I. Mureșan: „Imnul Astei”, cor mixt. 2. a) D. G. Kiriac: „Cântecul pescarului”, cor mixt. b) I. Crișan: „Hai leliță 'n vârf de munte”, cântec popular, cor mixt. 3. D. G. Kiriac: „Plugarul și ostasul”, cântec popular, cor mixt. 4. „Romante”, cântate la violină de către dl I. P. Pop. 5. I. Schumann: „Viața țiganilor”, cor mixt, cu acompaniament de pian. 6. A. Popovici: „Dorul Ardealului”, cor mixt, cu solo de bariton și sopran. 7. Maur. Moszkowski: „Capricé espagnol”, cântată la pian de către dsoara Aurica M. Pop. 8. Grig. Teodosiu: „Bulce Bucovină”, cor mixt.

Toate punctele au fost bine executate și armonia duioselor cântece naționale a atins mult sufletele ascultătorilor. Au stârnit aplauze nesfârșite „Imnul Astei” și „Dorul Ardealului”.

Acompaniamentul a fost susținut cu multă dibăcie de draguta dsoară Aurica M. Pop.

Întreg decursul concertului, la care a asistat și Ilustritatea Sa, a fost adânc simțit de toți.

După concert a urmat joc până în zorii, iar în pauză 9 călușeri din Nevrincea au jucat „Călușerul” și „Bătuta” sub conducerea vătavului Sasu, învățător.

Luna P. S. domn Episcop a fiuit prima ședință capitulară și consistorială.

Acesta a fost decursul festivităților, înălțătoare dela Lugoj.

În tot decursul lor s'a văzut clară iubirea poporului pentru conducătorii lui, iar din partea noului Principe al bisericii o hotărâre fermă de a lucra spre binele și folosul neamului nostru.

Înainte cu Dzeu!

Dr. O.

Abrogarea legii lui Apponyi.

— Iarăș „Budapesti Hirlap”. —

Sentinela națiunii maghiare din Budapesta („Budapesti Hirlap”) după o răzgândire de o lună s'a hotărât să răspundă articolului „Abrogarea legii lui Apponyi” apărut în coloanele acestui ziar.

Răspunsul primit conține aceleași glose, aceleași tîmăieli pentru barbara „idee de stat”, acelaș fel specific de judecată, pe care-l imprimă de atîta vreme publicului unguereș docil, consumător de atîta material brut — și până acum nici un semn de revoltă digestionară!

În acel articol din „Românul” s'a afirmat că legea apponyană din 1907 n'a promovat întru nimic starea învățămîntului în școlile populare românești, din contră a dat rezultate monstruoase cauzând stagnare totală în munca învățătorului încătușat prin acel articol al 19-lea. — Sentinela aici face o grozavă strîmbătură din nas: își poate cineva inchipui o mai falsă afirmație? Cum sustine organul partidului național român astfel de părerii cătă vreme altfel stau lucrurile: atît politicianii cît și preoții români, conștii că fără limba unguerească nu fac nimic în viață, își dau fiii la școală unguerească și ei înșiși au învățat la școală unguerească, — deci mai are loc această minciună sfruntată debitată în coloanele organului lor? Ei strigă sus și tare că au trebuință de școli românești, cătă vreme nu se prea vede, ei înșiși fiind români intransigenți și fără școală românească. E „clar” deci că afirmația lui Baur că, ori ce instrucție într'o limbă străină, înainte de a fi ajuns copilul la o oarecare siguranță în înțelegere și întrebuințarea limbii sale e o tradare față de limba și naționalitatea copilului, — nu e aplicabilă, însus Baur n'a știut ce zice cînd a scris astfel de lucruri.

Sentinela continuă: dacă stăruim cu atîta îndărătnicie la abrogarea legii școlare a lui Apponyi, deși nu s'a observat nici un progres în educația unguerească în școlile românești, cum se explică situația deplorabilă a ciangăilor din România unde în 150 de sate exclusiv unguerești(?) nu-i nici o școală unguerească? Iată cum: România nu e stat poliglot; cetățenii României se bucură de cea mai largă libertate iar dacă ciangăii voiau să-și facă școli și să simtă necesitatea imperativă a educației unguerești trebuiau să-și pună banul și să-și ridice pe cheltuiala lor. Deoarece însă necesitatea nu se simte, copiii lor cercetează școala statului, care le plătește și învățătorii. Ciangăii din România și-au uitat limba și vorbesc foarte bine românește așa că situația școlară din Țara românească și din Ungaria nu congruiază nici într'un punct.

Dar e plină de speranță sentinela că pagubele enorme culese de statul ungar în timpul cât România a aderat la tripla alianță vor avea odată margine și se va începe de zor de aci înainte febrila muncă a statului pentru asigurarea existenței sale ne mai cedând nimic din drepturile suverane ce-l compet.

Deci noui prigoane se vor porni din orasul „luminilor”: Budapesta. Noui șicane, nedreptăți și poveri se vor pune în spinare naționalităților, și zi de zi se va lucra cu cele mai tirane mijloace la dă-

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvone, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire-candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se aureșc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrute artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

rimarea fortărețelor câștigate cu trudă și lupte de secol. Nu există sistem mai plin de înțelepciune decât acela ce se făurește în marea capitală pentru ori ce ram de activitate, până și biata pedagogie trebuie să sufere stălcirea, să i se taie nimbul ei sfânt de promovătoare a civilizației și culturii, — nu există o mai lămurită dogmă pentru acest stat decât acest fel de activitate: *cu riscul ori căror mijloace să introducă vinele civilizației și culurei ungurești până în creierii Carpaților*. Piedeci nu există. Se trece peste conștiința națiunilor nemaghiare, cari vor înregistra în anele nefericite ale vieții numai falimente.

Acesta e glasul ziarului „Budapesti Hirlap”, — organul expresiv al guvernului — glas făurit din crearea celor mai năzdrăvane și fantastice strune, întemeiate pe cele mai ipocrite și mai false motive de viață.

Metoda monstruoasă de *educație națională* pentru țara asta, pe care de atâta vreme o buciună dupăcum o șoptește guvernul, va avea însă totuși de luptat cu *realitatea* lucrurilor și cu forțele elementare puse la baza instituțiilor neamului nostru, forțe izvorite din necesitatea de a se *exprima* și manifesta sufletul nostru. Așa că colosul de putere ce se ivește înspăimântător pe căile dela Budapesta va întâlni ziduri de apărare tari ca realitatea însăși care le-a clădit.

Războiul turco-balcanic. Diferendul româno-bulgar.

Din Viena primim știrea, că guvernul român a cerut Austro-Ungariei și celorlalte puteri ale triplei alianțe, ca să intervină la Sofia pentru ca cererile României să fie satisfăcute. Demersul acesta al guvernului român arată, evident, că o fază în tratativele României cu Bulgaria s'a terminat și că altă nouă începe. Această nouă fază este încă una diplomatică. După dânsa e evident, *dacă nu duce la rezultat, nu mai poate urma decât faza militară*.

România a încercat în tratativele cu Bulgaria, — să evite tot ce ar fi putut-o jigni pe aceasta. Ea n'a recurs la ajutorul triplei alianțe, pentru a nu expune Bulgaria unei presiuni europene. Ea nu a făcut nici un demers, n'a luat nici o măsură care ar fi putut jigni pe Bulgari sau pe regele lor. România a lăsat în plus cea mai mare libertate de acțiune Bulgariei. Ea n'a mobilizat, n'a luat nici o măsură militară, ci a lăsat-o să-și ducă toate forțele diplomatice contra Turciei.

Pentru toate acestea Bulgaria nu a manifestat însă nici o pricepere. Mai exact: Dr. Danef n'a manifestat nici una. Dimpotrivă dsa a adoptat tactica tărăgânelei. Sub un potop de fraze prin cari declară amicitia și recunoștința Bulgariei pentru România, dsa încerca față de România o tactică de tărăgâneală, căreia la Londra nu i-a pus capăt decât un demers energic al României. Acum însă cântecul dsale pare a reîncepe d'a capo. Căci și-a atașat ca însărcinat a trata cu România pe Sarafoff, dupăcum se svonește, un om al dsale, iar dsa însuși a pornit-o pe câmpul de război. Mai mult, Dr. Danef și-a permis să polemizeze cu miniștrii români într'un ton pe care nimeni nu l'a încercat încă față

de România și și-a permis să acuze guvernul român, prin presa europeană, că ar fi revenit asupra unor concesiuni făcute odată.

În asemenea condițiuni nu se mai poate merge. Guvernul român s'a văzut nevoit să recurgă la intervenția amicilor României în primul rând. Dar el nu a neglijat să expună și celorlalte puteri situațiunea și dorințele României.

Aceste puteri răsfăț pe Bulgari. Și cu toate acestea Bulgarii au călcat regulat voința lor. Puterile au voit să nu facă război și Bulgarii l'au făcut. Au voit să nu tulbure statul quo și l'au tulburat. Acum de curând puterile au sfătuit pe Bulgari să nu reînceapă războiul și Bulgarii l'au început.

România a fost însă „cuminte”. Ea a ascultat de sfatul puterilor și a menajat și apărât interesele lor pacifice. Acum e momentul ca să se arate că „cuminenția” prețuește ceva și puterile pot dovedi aceasta, aducând pe Bulgari la realitate și hotărându-i să cedeze.

Cererile României sunt lămurite. *Guvernul român cere Silistra cu oraș cu tot*. Dela 1879, de câteori s'a vorbit de rectificarea frontierei românești a Dobrogei s'a înțeles ca ea să cuprind Silistra. *Wadington*, care a fost adversar României la congresul din Berlin, a declarat totuși că fără Silistra frontiera românească a Dobrogei este o poartă deschisă. *Mai cere guvernul român platoul dela Dobrici. În sfârșit România cere ca pe coasta Mării-Negre frontiera să se termine la Balcic, — dar aci guvernul român ar fi dispus la concesiuni cari ar împinge punctul terminus al frontierei pe coastă mai la nord*.

Tratativele româno-bulgare se află, după cum se vede, într'un moment critic. În România se sperează, că în acest moment dificil guvernării din Sofia își vor veni în fire, că își vor da seamă cât a prețuit și prețniește pentru dânsii amicitia României și că în ultimul moment se va găsi soluția care să mulțumească pe toți. *În cel mai scurt timp diferendul româno-bulgar va trebui să aibă, într'un fel sau altul, o soluțiune*.

Iată ce se poate spune acum asupra situațiunei tratativelor noastre diplomatice cu Bulgaria.

Cauzele intervenției subite a Austro-Ungariei în chestia diferendului româno-bulgar.

Viena, 13 Februarie. — *Zilele din urmă s'a semnalat la ministerul de externe din Viena o atitudine mult mai favorabilă României în chestia diferendului româno-bulgar, ca până acum. Când Danef și-a exprimat mulțămirea față de sprijinul ce a acordat Austro-Ungaria Bulgarilor, în „Neues Wiener Tagblatt” a apărut în ziua următoare fără alt comentariu, notița că Austro-Ungaria sprijinește punctul de vedere al României cât se poate de categoric.*

Această notiță oficială era o desmințire ce da cabinetul de externe lui Danef, ale cărui declarații se știe că au pricinuit mari nemulțămiri în România. Inșiși ziaristii cari și-au luat informațiile dela cabinetul de externe, care le-a declarat că Austro-Ungaria e neutrală în conflictul româno-bulgar, au primit acum cu totul alte știri. Ce a provocat această întorsătură în palatul din Ballplatz, nu se știe încă sigur; se

crede, însă, că ea e în legătură cu insuccesul misiunii prințului Hohenlohe la curtea țarului și cu situația generală a politicii europene. Câtă vreme Austro-Ungaria mai spera într'o rezolvire pacinică a chestiilor la ordinea zilei, nu ar fi dorit să se expună pentru România și nici să provoace un conflict pe tema Silistrei. Se pare, însă, că șansele unei pacifice rezolviri au scăzut și sunt temeri că monarhia va intra într'un conflict cu Rusia.

Aceste motive au îndemnat pe Austro-Ungaria să declare că va sprijini pe România în chestiunea Silistrei.

România nu va renunța la Silistra.

Viena, 13 Februarie. — „Neue Freie Presse” află următoarele dela legatia română din Viena: Știrile după cari România ar fi renunțat la Silistra sunt cu desăvârșire false. *Cererile minimele ale României cuprind linia Silistra-Balcic, inclusive ambele orașe.*

Viena, 13 Februarie. — Ziarului „Neues Wiener Tagblatt” ca o confirmare a știrilor de până acum i se comunică:

Toate știrile referitoare la faptul că România a renunțat la Silistra sunt neintemeiate. Pretenția minimă a României față de Bulgaria e cedarea teritorului Silistra-Balcic inclusiv aceste două orașe, iar dela această pretenție nu se va abate la nici un caz.

Tripla alianță va interveni în chestia diferendului româno-bulgar.

Viena, 13 Februarie. — Într'un articol al lui „Neue Fr. Presse” se spune următoarele: Guvernul român a intervenit la Viena, rugând guvernul ca din inițiativa lui proprie să facă presiune la Sofia pentru a aplana diferendul în așa mod ca Bulgaria să satisfacă cererile României. *Austria a primit această propunere și va satisface dorința României, împreună cu Germania și Italia.* Opinia publică din Austria doarește din inimă ca aceste două state din Balcani, cu o cultură înfloritoare, să se împace. Este de notat însă că *opinia publică austriacă simpatizează mai mult cu România, care și în trecut și în prezent a câștigat merite însemnate în Balcani, așa că are tot dreptul să ceară să i se satisfacă toate pretențiunile.*

Continuarea tratativelor româno-bulgare la Sofia.

Sofia, 13 Februarie. — D. Ghica ministrul român de aci continuă tratativele cu delegatul bulgar în chestia diferendului. Hotărârea definitivă nu se va aduce până când Danef nu se va întoarce dela Kirkilisse.

Înăsprirea relațiilor austro-ruse.

Viena, 13 Februarie. — „Neue Fr. Presse” află din Petersburg că în chestiunea albaneză Rusia și Austro-Ungaria n'au căzut încă de acord. Rusia sprijină Muntenegrul în pretențiile sale asupra orașului Scutari. Totuși o înțelegere încă nu este cu totul exclusă în senzul ca Scutari să fie încorporat la Albania, iar lacul Scutari și împrejurimile orașului să fie date Muntenegrului. Austro-Ungaria încă nu și-a manifestat intenția de a accepta această soluțiune. Rusia sprijină și Serbia în pretențiunile ei asupra orașelor Ipec, Djacova și Prizrend. În aceasta a doua chestiune, se poate ca Austro-Ungaria să accepte ca orașul Ipec să fie cedat Serbiei, dar Djacova și Prizrend să fie încorporate Albaniei.

„Neue Freie Presse” află din Londra că tratativele conferenței ambasadorilor au de obiect principal soarta orașului Scutari. Joia trecută a avut loc o ședință a ambasadorilor, care a durat câteva ore și asupra căreia se păstrează cea mai strictă tăcere. Pare însă că în chestiunea orașului Scutari nu s'a făcut nici un pas

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ ȘI ALBERT RENNER**
Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. (Re 128). Prețuri ieft. nie

spre definitivă ei rezolvire. Rusia ține ca orașul să fie încorporat Muntenegrului, iar Austro-Ungaria cere ca orașul să fie cedat Albaniei. Discuțiunea asupra acestei chestiuni a urmat între ambasadorii Rusiei și Austro-Ungariei, pe când ceilalți ambasadori, afară de acela al Italiei, au avut o atitudine pasivă. În cercurile autorizate se crede că tratativele în chestiunea albaneză vor mai continua o lună până ce ea va fi complet rezolvită.

Contrar acestor știri neliniștitoare „Neue Freie Presse” publică un articol în care autorul se exprimă cu mult optimism față de situația internațională, în special față de acordul anglo-german și apropierea austro-rusă.

Viena, 13 Februarie. — Din nou s'a pus în circulație știri cumcă Sassonov ar fi căzut în disgrație. Se afirmă că succesorul lui va fi probabil Ciariikow, fostul ambasador al Rusiei la Constantinopol.

Știrea are o importanță deosebită, căci se știe că Ciariikow este inițiatorul alianței balcanice și, ca atare, politica lui ar însemna sprijinirea acestei alianțe, și ar putea produce mari complicațiuni. În cercurile politice se știe apoi că diplomatul care a dat ziarului „Deutsches Volksblatt” interviewul în care se spunea că Hohelohe a avut o primire rece la țară, este Ciariikow.

Rezultă deci din toate acestea că Ciariikow va face o politică filobalcanică fără rezerve și va fi un adversar pronunțat al Austro-Ungariei așa că intrarea lui în guvern poate fi considerată ca preluatul unor mari complicațiuni.

Textul senzaționalului telegramme a lui Sukri pașa către Kiamil pașa.

Viena, 13 Febr. — „Neue Freie Presse” primește din Constantinopol textul telegrammei trimise de Sukri Pașa, comandantul Adrianopolului, lui Kiamil Pașa:

„In istoria turcească — spune Sukri pașa în telegramă — nu există un singur general care să fi cedat cea mai puternică fortăreață din lume — cum e a noastră — unui dușman atât de crunt și setos de sânge. Nu vreau să se zică despre mine că am fost laș: voi jertfi mai bucuros toți oamenii trupelor mele, iar ultima încercătură a revolverului ce port la brâu o voi păstra pentru mine.

„Când mă voi convinge, că orice rezistență e zadarnică, voi lua măsuri contra celor 40.000 de bulgari ce sunt în oraș. Femeile, copiii și bolnavii îi voi pune sub protectoratul consuliilor și fiecarei femei îi voi da un giulgiu alb, semn al neutralității și după religia musulmană lintoliul. Pe urmă voi cere consuliilor să lase pe soldați să măcelărească femeile, după cum au fost măcelărite și soțiile și surorile noastre. Apoi voi îndrepta tunurile contra bulgarilor și a tuturor clădirilor ce formează podoba acestui oraș și le voi prelăce în morman de cenușă, trecând totul prin foc și sabie. Iar bravii mei soldați înconjuțați de o parte de incendiul orașului, de alta de moartea ce o aduc gloanțele duse spre noi, vor încerca să rupă rindurile asediaților, pentru a muri cu cinste sau a părăsi aceste ruine acoperite de glorie.

Sukri Pașa.”

Acesta a fost răspunsul comandantului la știrea că, fostul mare vizir Kiamil Pașa vrea să cedeze Adrianopolul.

Debarcarea a 30.000 Turci la Gallipoli.

Londra, 13 Februarie. — „Daily Chronicle” află din Constantinopol, că Turcia a reușit să debarce 30.000 soldați în peninsula Gallipoli.

1800 Bulgari prizonieri.

Frankfurt, 13 Februarie. — În luptele înversurate cari au avut loc în peninsula Gallipoli, Bulgarii au avut foarte mulți morți. 1800 Bulgari au fost făcuți prizonieri.

Sârbii și Muntenegrenii înfrânți la Scutari.

Viena, 13 Februarie. — O știre absolut autentică spune că trupele sârbe dela Scutari au întreprins un atac împotriva fortului Brdica, situat în partea de sud a orașului. Sârbii au suferit o gravă înfrângere și au fost nevoiți să se retragă până la Musati. Pierderile Sârbilor și Muntenegrenilor în a doua fază a războiului se ridică la 6000 morți și răniți.

Muntenegrul în doliu. — Dezastrul dela Scutari.

Cetinje, 13 Februarie. — Contrar știrilor răspândite alaltăieri despre succesul armatelor muntenegrene la Scutari, se anunță că dezastrul Muntenegrenilor a fost colosal. Micul regat este în mare doliu din cauza pierderilor. Luptele dela Scutari au fost extrem de sângeroase. Printre răniți este și voevodul Vucofici, fratele reginei Milena. Se spune că unele batalioane au fost decimate. Numărul răniților este colosal, ziua și noaptea se transportă răniți la Cetinje.

Paris, 13 Februarie. — Ziarele află din Cetinje că luptele cari au durat trei zile împrejurul Scutarilor, ar fi fost ucigși și răniți 126 de ofițeri muntenegreni. Printre cei ucigși ar fi doi veri ai reginei, iar printre răniți un frate al reginei.

Italia decisă să anexeze insulele din Marea-Egee.

Milano, 13 Februarie. — După ziarul „Secolo” guvernul italian ar fi decis să anexeze definitiv insulele din Marea Egee ocupate de trupele italiene. Guvernul italian va trimite Porții un ultimatum, cerând ca trupele turce să evacueze Cirenaica. În caz contrar, Italia nu se va mai conforma stipulațiilor din Lausanne, cu privire la insulele din Marea Egee.

O înțelegere româno-turcă?

Constantinopol, 13 Februarie. — „Ikdam” anunță că deși războiul n'a încetat, Poarta continuă tratative cu ambasaderii marilor puteri pentru încheierea păcii. Hakky pașa venind la București va începe tratative cu guvernul român pentru o înțelegere româno-turcă.

Succesul lui Enver-bey.

Paris, 13 Februarie. — „Excelsior” află din Constantinopol: Enver bey a reușit să debarce împreună cu 60.000 de soldați în portul Ereğli din Marea-de-Marmora, spre sudost dela Ciorlu. Bulgarii au început să împiedece debarcarea Turcilor, dar vasele turcești au respins atacul și astfel întreagă armata a putut fi debarcată. Bulgarii au părăsit linia ocupată dealungul râului Ergene. Se crede că de ieri a început o mare luptă decisivă. Trupele lui Enver bey înaintează victorioase și după telegramme din Constantinopol Bulgarii se retrag pe întreagă linia.

Lupte sângeroase la Ciorlu și Chesan.

Constantinopol, 13 Februarie. — În regiunea localităților Ciorlu și Chesan de-o săptămână de zile decurg lupte foarte îndârjite. În noaptea de Luni spre Marți vasele turcești au început o canoană puternică contra localității Silivri. Comandamentul militar turc a înființat noi autorități civile în localitățile recucerite din fața liniei dela Ceatalgea.

Regele Nichita își teme tronul.

Petersburg, 13 Februarie. — Regele Nichita a adresat o scrisoare țarului Rusiei în care îi aduce la cunoștință că în cazul când Scutari va fi încorporat la Albania, schimbarea dinastiei în Muntenegru e inevitabilă.

Bulgarii solicită ajutor.

Belgrad, 13 Februarie. — La ministerul de războiu a sosit o telegramă din Dimotica prin care generalisimul armatei bulgare cere să i se trimită de urgență 2 divizii sârbești, 28.000 oameni la Adrianopol. Consiliul de miniștri a hotărât să satisfacă cererea Bulgarilor.

Programul naval al Franței.

Paris, 13 Februarie. — Camera discută bugetul marinei. Ministrul marinei declară că Franța este hotărâtă să nu părăsească superioritatea sa în bazinul Mediteranei. Programul naval va fi realizat în 1917, deci cu 4 ani înainte de prevederi. Flota franceză, cu toate progresele Italiei și Austro-Ungariei, va avea chiar în acest moment o ușoară superioritate, pe care o vom menține, zice ministrul, de va fi trebuință modificând ori sporind programul după silințele paralele ale marinelor adverse. Escadrele franceze vor reapărea în apele Nordului de îndată ce împrejurările o vor permite.

INFORMAȚIUNI

Arad, 13 Februarie 1918.

O zi de sărbătoare pentru P. S. Sa episcopul Aradului. Eri s'au implinit zece ani de când P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp a luat spre păstorire dieceza Aradului. Solemnitatea zilei a fost resimțită de toate parohiile diecezii, cu atât mai mult de orașul nostru în a cărui catedrală a pontificat Prea S. Sa asistat de P. C. D. Roman Ciorogariu, P. O. D. V. Beleş, P. O. D. Gh. Popovici, nou hircesitul protopop al Butenilor Florian Roxin, O. D. Gavril Bodea, O. D. Traian Vățian, M. D. Vasile Olariu, diaconii Dr. Lazar Iacob și Cornel Lazar, cu care ocazie a fost hirotonit întru prezbiter Nicolae Ilieș. Răspunsurile liturgice au fost date cu multă precizie de corul băeților din Arad-Șega sub conducerea învățătorului Dimitrie Popovici.

După săvârșirea serviciului divin credincioșii au dat expresie sentimentului lor de alipire și afecțiune prin rostul mai multor delegațiuni față de înaltul lor Prelat. Șirul urărilor de bine le-au început funcționarii V. Consistor în frunte cu P. O. D. Gh. Popovici, ref. bis.; corpul profesoral dela institutul teologic-pedagogic sub conducerea P. C. D. director Roman Ciorogariu; parohia gr.-or. rom. a Aradului în frunte cu protopopul V. Beleş; delegații elevilor dela seminarul teol.-ped. și numeroși alți particulari.

Dorim ca sărbătoarea de eri a P. S. Sale să fie un isvor de noi puteri în înalta Sa activitate, promovând interesele mari ale neamului nostru din această parte a pământului românesc.

Ca dar de anul nou a mai primit administrația noastră, cu destinația de a împărți gratuit „Poporul Român” în ținuturile amenințate de episcopia de Haidudorog, dela dnii:

Constantin Onciu din Uzdin cor. 8.

Grigorie Trailovicu locot., Viena cor. 4.

D. George Skarlet, fost procuror, avocat, în România, adresează un apel „cătră Români de pretutindeni și patrioți” prin care propune să se alecătească o ligă patriotică, iar aceasta prin conferințe, întruniri și propagandă ziaristică „să se ridice la înălțimile suferințelor ale morții materiale și cel dintâi d. Skarlet se înscrie ficii materiale și cel dintâi d. Scarlat se înscrie cu 100 lei lunar pentru fondurile acestei ligi.

Faptă vrednică de urmat. Nise scrie: Reprezentanta comunală din Lazuri, (jud. Arad) a hotărât în ședința sa din 10 Februarie a. c., ca banii fondurilor comunale, cari până aci se păstrau în casa comitatului, de aci înainte să se deponă la banca românească „Crișana” din Halmagiu. Fi-ți siguri, că faptul „Kriványi”, care a furat sute de mii din averea comitatului și pe cari ani de-arândul le plățira bieții noștri țărani, în felul acesta, nu se va mai repeta.

Mulțumită publică. Ni se scrie: Bisericii nouă din Riciul de câmpie i s'a făcut un dar de 50 cor., strânse prin sortarea unei perini lucrate de d-șoara Eugenia Pop. Biletele de sortare au fost 50, a 1 cor., iar bilețul cu câștig a căzut d-șoarei Anuța Ilieș. Pentru acest obol se aduce mulțămiri atât d-ș. Eugenia Pop cât și contribuentele. Curatorul bisericesc din Riciul de câmpie.

Un discurs al împăratului Wilhelm. Cu prilejul sărbătoarei comemorative a ridicării națiunii germane în 1813 care a avut loc la universitatea din Berlin în prezența perechei imperiale și a cancelarului, împăratul Wilhelm a ținut o alocuțiune spunând în substanță următoarele: În această epocă poporul prusian a regăsit credința în Dumnezeuul său. Generațiunea de azi, căreia cuvântul de religiozitate îi pricinuesc dificultăți, nu are nevoie de a i se indica cum a pu-

Colectă.

Pentru edificarea sfintei biserici din comuna Leanțiu s'a colectat:

In Brad: Cu totul in biserică s'au adunat 3 cor. Petru Rimbas preot 1 cor. Costa Nima 1 cor. Achim Teodor 20 fil. Costina Sándor 20 fil. Ana Banciu 1 cor. dr. Ioan Popp 5 cor. Nicolae Onca 60 fil. Simion Bradean 20 fil. Ioan Budo 1 cor. Lupca Simion 20 fil. Aron Rad 40 fil. Irodencia Laslo 1 cor. George Colfu 60 fil. Gulia Károly 1 cor. Adam Bolcu 20 fil. George Fejér 20 fil. Papp Pavel 50 fil. Sofia German 50 fil. Nidi Boneu 30 fil. Maria Oțel 60 fil. Victoria Obedeu 2 cor. Sabin Tulia 60 fil. David Kaltrech 1 cor. Abraham és társai 1 cor. Dregici Nicolae 1 cor. Maniu Demetriu 1 cor. Marta Dragosa 60 fil. Nicolae Grecu 40 fil. Văduva Tecla Popa 10 fil. N. Dumitru 40 fil. Floria Urs 40 fil. Ioan Bagoli 1 cor. George Imperat 50 fil. Ioan Sabo 40 fil. Ilma Ilos 1 cor. Văduva Stanciu 1 cor. Simon Nicolae 20 fil. Maria Stoia 1 cor. Vasile Damian protopop 5 cor. Tovie Indreș 2 cor. Petru Golda 40 fil. László Antal 1 cor. Petru Ciuflica 1 cor. Lazar Pârva 1 cor. Pasc Dandea 1 cor. dr. Tiberiu Tisu medic 2 cor. Milton Giurgiu 1 cor. Nicolae German 1 cor. Rilli György 50 fil. patru persoane (N. N.) 1.50 cor. Suma 47 cor. 90 fil.

Răsplata cerească să le fie acestor marini-moși creștini. — Leanțiu, la 5 Februarie 1913. — Nicolae Dălvu, preot.

In Baia de criș: Romulus Coțoiu 1 cor. dr. Nerva Oncu 10 cor. Costea Șerban 10 cor. dr. Victor Nemeș 10 cor. Hetman Iacob 20 fil. Seres Árpád 1 cor. Siklodi János 60 fil. Ioan Roman 2 cor. George Todoran 1 cor. Hoffbaur Josef 1.40 cor. Dumitru Rus Bubzesdi 2 cor. Faur Simion Tumnatec 2 cor. Victor Ancean Járásbiró 1 cor. Petra János 1 cor. dr. N. Robu medic 5 cor. Maier notar 1 cor. Bradi A. Járásbiró 50 fil. Nabraski Gyula 1 cor. Letner 40 fil. Stern jidov 1 cor. Iles Bergen 1 cor. Bellei Oliver 30 fil. Fejo Ferencz 50 fil. Tonilo Gy. 30 fil. Brade 10 fil. Legrand János 20 fil. Bozsioszki 50 fil. Balas 1 cor. Grasz Leiner 20 fil. Beovici Cornel 1 cor. Maria Gligor 1 cor. Zomor Antal Járásbiró 2 cor. Barabásné 40 fil. Kovács Gyula 40 fil. Acs Plexina 1 cor. Sofia Dorobacz 2 cor. Vuc Imre 40 fil. Ban 50 fil. Alexandru Draia 50 fil. Rusca senior 1 cor. Tonța Maria 40 fil. Lucaci Floare 40 fil. Ruyán Sándor 1 cor. Vlad Ioan și soția 2 cor. Ioan Hanzea 1 cor. Zariu Mihaiu 2 cor. Petru Trihan 1 cor. Todor Tiszu 1 cor. Rusca junior 1 cor. Dela mai mulți 1.70 cor. Suma 77 cor. 90 fil. — Leanțiu, la 5 Februarie 1912. — Nic. Delvu, preot.

Caut un
scriitor de avocat cu praxă.

Je 878-5.

Dr. Toma Jenciu
advocat in PUJ!!

ANUNȚ.

Se caută un vier cu școală pentru una vie de 10 Hectare pentru România județul Prahovia. Viernul de preferat familist să adreseze ofertele la adm. ziarului. Di 729

In atenția pomicultorilor!

Ofer altul de pruni bosniaci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Herțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

K 849. mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Atențiune!

50.000 perechi de ghete!

4 perechi de ghete numai cu cor. 7.90

Din cauza încetării plăților mai multor fabrici mari sunt nevoite a pune în vânzare numeroase perechi de ghete cu prețuri foarte reduse. Deci, pun în vânzare, oricui, 2 perechi de ghete pentru domni cu bandă, și 2 perechi, pentru dame, din piele brună ori neagră, cu talpă durabilă, foarte elegante, toate 4 perechile costă numai cor. 7.90 Expediere cu ramburs.

F. Windisch

export de ghete

KRAKOVIA—KRAKAU, nr. 3/50

Mărfurile necorespunzătoare le schimb, ori reântore (Vi 565) bani pentru ele.

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevile de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabricile complete din ciment
Haza! fémlomez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reller Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93-13.

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoarea de apă, boilere și corpuri recitoare.

(K 199-120)

ADOLF SCHNEIDER

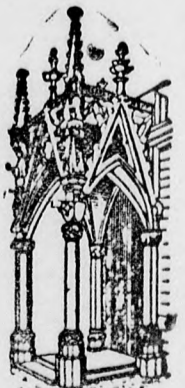
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186-60)

Intreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădirii de beton. Articole de ciment: socluri, parane, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, rampe, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fațadă, vâlcele, etc. Granit artificial și pietri artificiali din nisip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni

Cluj—Kolozsvár. In colțul străzilor

Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită

:: bine ::

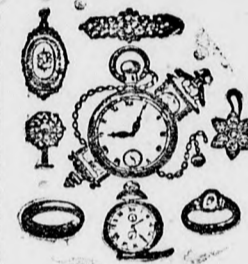
(Se 157-60)

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de perete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articole optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

(Se 150-60)

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.

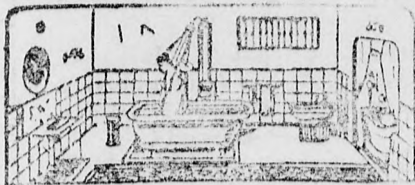
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiile, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apeducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie**

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Conrad Martin și Frații

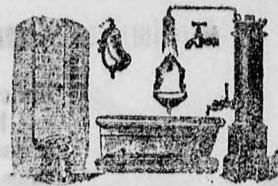
tinichigiu artistic și pentru edificiile în **MEDIAȘ—MEDGYES**
Kö-utca 17—Farkas utca 33.

Pregătește în atelierul său aranjat cu mașini toffelul de lucrări pentru zidiri,

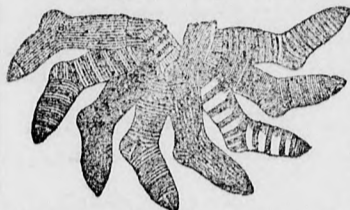
lucrări de tinichea, înfrumusețări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, apoi și vane de scaldat în toată

mărimea ș. a.

(Ma 575—10)

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

He 73—30

En detail.

Urmașii lui SÖCS F. LAJOS MINORITS și KINDA

salon de croitorie pentru bărbați.

DÉVA, Fötér.

Avantajele hainelor comandate din materiile bogatului nostru asortiment de materii din străinătate.

Oroiu excelent. Escouțele elegante. Prețuri moderate. **Execuție promptă și conștiințioasă.**

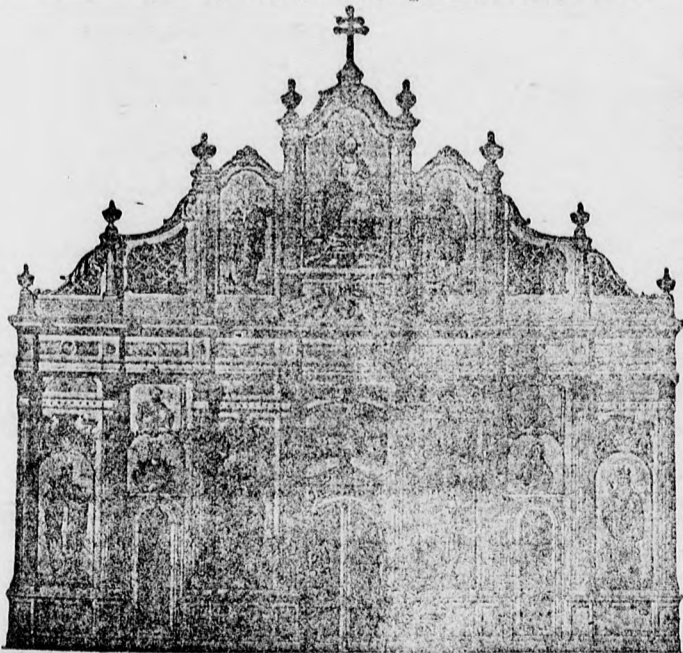
Pentru comenzi din provincie, pentru 4 rânduri de haine, la dorință, mergem pe cheltuiala proprie la fața locului.

(Mi 742)

Schmidt János

instituit pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(Si 160—60)

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și industrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY

ATELIER DE TINICHERIE PENTRU ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ

NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de învățământ. Din ține, cu picioare, 2—2 buc. vase smălțuite de băut și o țasă pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Correspondență în limba maghiară și germană.

(Ka 479)

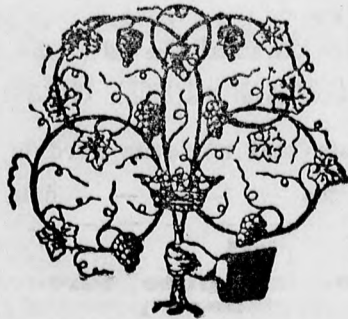
Pepinierele noastre pentru oltoi de viță de viie

au fost și în anul acesta excepțional de frumoase scutite de

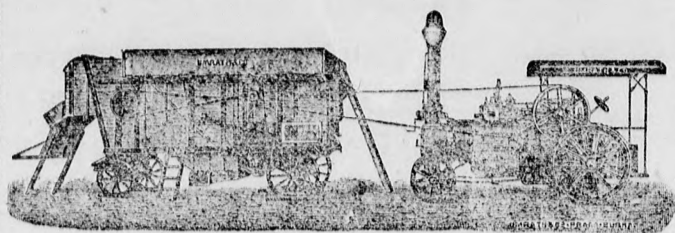
pernosperă, grindină și esundări, fără larve de gândaci.

Cultivatorii de vii și economii sunt invitați a cerceta oltoi noștri nobilitați de viță de viie. Catalog de prețuri se trimite la dorință.

Brüder Roth,
Mediaș-Medgyes.

(Ro 576—15)

Garnituri de treerat de o deosebită prestațiune.

Construcții noi dovedite de admirabile, ca: lagăre cu mișcare globică pe toate osiile interne și externe, două scuturătoare, trei ventilatori, elevatori cu potale de catenă, cernutul și vânturatul plevei. Locomobile și locomotive neîntrecute în ce privește siguranța activității lor și uzanța minimală a materialului de foc.

Umrath & Co., Budapest, V. Váci-körút 60.

Construim: locomobile, locomotive de treerat, prese pentru paie, elevatori pentru paie, maneje (göpluri), mașine de treerat și curățit, mașine de tăiat nutreți, mașine de sămănat și secerat, presse de struguri, pompe.

La cerere trimitem gratuit catalog ilustrat bogat și oferte.

:: Corespondență românească. ::

U 731

Bencsik Zsigmond in DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format moderat pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comoade și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocari la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

Be 318

Magazin de lucruri de mână pen. femei de decoruri lucrate cu mâna. — Tipar de lux și atelier de desen.

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galg) 1

Mare asortiment de cele mai moderne perdele, bomfemme, storaci, vitraje

Bomfemme — — — — — dela 10 cor. în sus.
Vitrage — — — — — " 1 " " "
Perdele de pânză — — — — — " 18 " " "

Totfelul de fugare începute, terminate, brodate și desenate, milieuri, perine.

:: velințe acoperitoare pentru pianuri, cimbale și scaune cu leagăn. ::

:: Mare asortiment de covoare de Smirna și de pierne. ::

(No 145-30)

Atelier pentru fotografii artistice.

Eugen Lippert

Bietrița, Kleiner Ring nr. 5.

Cel mai bun și mai elegant atelier în localitate.
Execută portrete, grupuri de familii, societăți și alte grupuri. . . . Tablouri.

Specialități:

Fotografierea copiilor. — Înărmît.
Portrete executate pe hârtii moderne și elegante. . . . Fotografii pe porțelan.

Semi-email.

Tablouri durabile. . . . Prețuri moderate.

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmașul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-a-vis de gara de nord. Comunicatie cu traseul electric din orice parte.

(No 538-50)

Articli pentru furni, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri centimale. Liferantul bursei de cereale și efecte din Budapesta.

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare în ziarul „Românul”, se trimite gratis. —

Premiile cu medalie de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articli de lemn și de galvanizare provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU-Hermannstadt-Nagyszében Margarethen-gasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stria. magisteri că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 128—)

„SOMEȘANA” institut de credit și economii societate pe acții în Dej**CONVOCARE.**

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „SOMEȘANA” soc. pe acții în Dej sunt invitați în senzul §-lui 16 din statute la a

XXIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 3 Martie n. 1913 la 10 ore a. m. în localitatea institutului.

OBIECTELE:

1. Constituirea adunării, denumirea prin președinte alor doi notari, doi verificători și doi scrutinători.
  2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1912.
  3. Aprobarea bilanțului și distribuirea profitului curat.
  4. Decidere asupra absolvirii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere dela responsabilitate pentru gestiunea anului 1912.
  5. Satorirea marcelor de prezență pentru membrii din direcțiune și din comitetul de supraveghiere.
  6. Alegerea în direcțiune alor doi membrii pe un period de patru ani.
- Dej, la 10 Februarie 1913.

Direcțiunea.

Active.		Contul-Bilanț încheiat cu 31 Decembrie 1912.		Pasive.	
Cassa în număr	33742 33	Capital societar	400000	—	—
Cassa de păstrare poștală	482 57	Fond de rezervă	204000	—	—
Cambii escomptate	942916	„ special de rezervă	7030	—	—
Cambii cu acoperire hipotecară	1042912	„ de penziuni	51370	—	—
Imprumuturi hipotecari	923357	Reescompt	588225	—	—
„ pe obligații cu caventați	935	Depuneri spre fructificare	1653081	52	—
„ pe efecte	10442	Diverse conturi creditoare	324266	63	—
de cont-curent cu acoperire	141831	Depozite	389	49	—
Bon în Giro-conto și la alte bănci	5846	Dividendă neridicată	544	—	—
Efecte	81360	Dare tranzitoare	6030	96	—
Casele institutului și realități de vânzare	103148	Interese anticipate pro 1913	31457	90	—
Mobilier	2000	Profit curat	37132	14	—
Diversi debitori	6667				
Interese de reescompt anticipate	7887				
	3303527				3303527 64

Debit.		Contul Profit și pierdere.		Credit.	
Interese :		Interese :			
după depuneri	100570.03	dela cambii escomptate	153566.85		
„ reescompt	39022.11	dela imprumuturi hipotecari	69006.41		
„ fonduri	11369.86	dela imprum. pe obligații cu caventați	33.78		
„ capitalul incurs din emis. III.	9754.—	dela efecte	3815.13	226422	17
Spese :		Arândă și chirie		3057	55
de birou și porto postal	4972.56	Taxe de intabulări și transcrieri		28315	52
salare și bani de cvartir	29766.36	Dela abscrieri		698	—
salariile direcțiunii și a comitetului		Provizii		1110	—
de reviziune	3950.—				
marce de prezență	1440.—				
Dare :					
erarială și comunală	10367.78				
după depuneri	10057.—				
după interesele solvite la capitalul					
din emis. a III-a	975.40				
Amortizare din mobilier	226				
Profit curat	37132.14				
	259603				259603 24

Dej, la 31 Decembrie 1912.

Augustin Pinteș m. p.
contabil șef.**DIRECȚIUNEA :**

Ioan Georgiu m. p. Dr. T. Mihali m. p. I. Boros m. p. G. Gradoviciu m. p. Dr. Barbul m. p. T. Hermann m. p. Dr. I. Kereș m. p.
președinte. director executiv.

Am examinat conturile de mai sus, pe cari le-am aflat în ordine și exacte intru toate.

Dej, la 10 Februarie 1913

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE :

Dr. Alesandru Pop m. p. I. Lissai m. p. Dr. Stefan C. Pop m. p. Gavril Tripou m. p. Mateiu Popu m. p. Mateiu C. Jiga m. p.
revizor expert.